

MVCRX065FT42
prvotní identifikátor

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 1634/3
140 21 Praha 4

Č. j. MV- 2222-2/VS-2022

Praha 13. ledna 2022
Počet listů: 3

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 1/2022

Možnost úpravy jména státního občana České republiky s odvoláním na § 29 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém

Problematika změny jména a příjmení státního občana České republiky, který je zároveň státním občanem jiného státu než Evropské unie, byla řešena na poradě krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy (dále jen „porada krajských úřadů“), konané ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově, viz Zápis z roku 2015 (str. 31 dotaz č. 11 vyjádření k bodu č. 2). Současně souhrnný přehled užívání změny jména a příjmení z důvodu sjednocení postupů matričních úřadů byl uveden v metodickém materiálu, viz Zápis z roku 2018 (příloha č. 1 „Jméno“, str. 15).

Na poradě krajských úřadů byl učiněn závěr, že změna jména a příjmení je možná pouze ve správním řízení s odkazem na § 72 a násl. zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), neboť na tuto změnu nelze aplikovat ustanovení § 70a zákona o matrikách, jelikož zákon o matrikách neupravuje možnost učinit prohlášení státního občana České republiky, který je současně státním občanem jiného státu, nežli státu Evropské unie.

Podle platné právní úpravy ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mezinárodním právu soukromém“) úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt. Z dikce uvedeného ustanovení nevyplývá, že by se tohoto práva nemohl dovolat i občan České republiky.

S ohledem na výše uvedené, požádal odbor všeobecné správy v této věci Ministerstvo spravedlnosti, jakožto gestora zákona o mezinárodním právu soukromém, o vyjádření.

Podle vyjádření Ministerstva spravedlnosti se při určení rozhodného práva bude postupovat podle § 29 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém, který obsahuje kolizní normu pro úpravu jména fyzické osoby, v případě, že mezi Českou republikou a cizím státem, jehož je fyzická osoba občanem, není v platnosti žádná mezinárodní smlouva, která by obsahovala kolizní normy týkající se úpravy/určení jména fyzické osoby (s odkazem na § 2 zákona o mezinárodním právu).

Ustanovení § 29 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém stanoví, že úprava **jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem (lex patriae)**. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt. Druhá věta odst. 3 umožňuje nositeli jména, aby se dovolal právního řádu svého obvyklého pobytu. Toto ustanovení zakotvuje možnost **omezené volby práva**, na základě které mohou osoby s obvyklým pobytem mimo území státu, jehož jsou státními příslušníky, podřídit právní úpravu jména sociálnímu prostředí, ve kterém žijí, a svému osobnímu statutu. **Zákon nespécifikuje, jakou formou ani kdy by tato vůle měla být projevna.**

Při posuzování obvyklého pobytu fyzické osoby v určitém státě je třeba vycházet z celkového posouzení životních okolností dotčené osoby a vzít přitom v úvahu všechny relevantní prvky faktické povahy. Při určování obvyklého pobytu je tedy třeba zvážit jeho délku, pravidelnost, podmínky a důvod pobytu na území dotčeného státu a přestěhování do tohoto státu, jazykové znalosti, rodinné a sociální vazby v uvedeném státě. Obvyklý pobyt odpovídá místu, které vykazuje určitou integraci osoby v rámci sociálního a rodinného prostředí. **Pouhá fyzická přítomnost v jednom státě nemůže postačovat k založení obvyklého pobytu na území určitého státu, stejně tak jako nelze vycházet pouze ze skutečnosti, že osoba je v daném státě přihlášená k trvalému pobytu.** Z přihlášení k trvalému pobytu, které je evidenční povahy, nelze dovozovat integraci do prostředí. K určení obvyklého pobytu je kromě fyzické přítomnosti osoby na území určitého státu třeba zohlednit další skutečnosti, které mohou nasvědčovat tomu, že tato přítomnost nemá pouze dočasnou či příležitostnou povahu. Místo obvyklého pobytu by mělo vykazovat úzký a trvalý vztah k dotčenému státu.

Výkladem pojmu „obvyklý pobyt“ se již zabýval i Evropský soudní dvůr [např. věc 76/76 Di Paolo (1977) ESD 315, odst. 17-20 a věc C-102/91 Knoch (1992) ESD I-4331, odst. 21 a 23]. Podle tohoto soudu je obvyklý pobyt místem, které dotyčná osoba určila v úmyslu udělit mu stálý charakter, je stálým nebo obvyklým centrem jejích zájmů.

Na základě výše uvedeného odbor všeobecné správy ustupuje od svého stanoviska uvedeného v Zápisu z roku 2015. V případě, že se bude jakákoliv fyzická osoba, tedy i občan České republiky, dovolávat práva státu svého obvyklého pobytu, lze toto učinit formou prohlášení podle § 29 odst. 3 zákona o mezinárodním právu soukromém. Podmínka dovolání se cizího práva bude splněna, pokud fyzická osoba doloží užívání formy jména, kterou požaduje, ve státě svého obvyklého pobytu cizozemskou veřejnou listinou a splní podmínku prokázání svého obvyklého pobytu v tomto státě (forma prokazování obvyklého pobytu může být různá – např. předložení uzavřené nájemní smlouvy, dokladů o placení energií, které se váží k místu pobytu, atp.). Matrikář na základě prohlášení fyzické osoby podloženého prokázáním místa obvyklého pobytu provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy a vydá nový matriční doklad.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy, Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

Děkujeme za spolupráci.

JUDr. Petr Voříšek, Ph.D.
ředitel odboru

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy